

Góð ráð fyrir græn jól

Eru varasöm efni í jólagjöfinni?

Veldu smart – veldu Svansmerkt!

Það besta fyrir barnið þitt

Góð ráð fyrir græn jólainnkaup

1. VELDU GÆDI FREKAR EN MAGN

Forðumst óvandaðar eftirlíkingar sem bíla oftast fljótt og enda í staðinn í ruslinu.

2. LEITAÐU AÐ SVANI!

Svanmerktar vörur fást í öllum helstu verslunum og úrval þeirra fer stöðugt vaxandi. Svanurinn klikkar ekki.

3. GERÐU KRÖFUR SEM NEYTANDI

Það má spyrja í búðum. Máttur neytandans er mikill því hann getur aukíð eftirspurn eftir umhverfisvænni vörum og þá mun markaðurinn auka framboðið.

4. VERTU UPPLÝSTUR NEYTANDI

Skoðaðu www.graenn.is.

Jólonum fylgja mikil innkaup og þá er um að gera að velja rétt.

Á hverju ári eru búin til mörg ný efni sem langflest eru til gagns en sum geta verið varasöm og þá sérstaklega fyrir þá sem eru viðkvæmir," segir Kristín Lind Árnadóttir forstjóri Umhverfisstofnunar.

Mikilvægt að allir geti tekið upplýstar ákvarðanir

Umhverfisstofnun vinnur að velferð almennings með því að beita sér fyrir heilnæmu umhverfi, öruggum neysluvörum og verndun og sjálfbærri nýtingu náttúruauðlinda. Stofnunin sinnir stjórnsýslu, eftirliti, fræðslu og þjónustu við fyrirtæki og almennig. Kristín Linda Árnadóttir er forstjóri Umhverfisstofnunar.

Nú eru jólin á næsta leiði og innkaup jólagjafa fram undan. Á sama tíma berast reglulega fréttir af skaðlegum eignum í alls kyns vörum. Hvernig stendur á því að það eru varasöm efni í neytendavörum?

Mörg efni eru notuð við framleiðslu á vörum og stundum kemur í ljós síðar að efni sem í upphafi var talið í lagi er það ekki eða að þegar blandað er saman ákveðnum eignum þá geta hin svokölluðu kokteiláhrif gert efni varasöm. Á hverju ári eru búin til mörg ný efni sem langflest eru til gagns en sum geta verið varasöm og þá sérstaklega fyrir þá sem eru viðkvæmir, eins og börn og fólk með ofnæmi eða óþol.

Hvaðan koma þessi hættulega efni og hvar enda þau?

Fáar vörur sem fást á Íslandi eru framleiddar hér. Eins og um búðirnar bera með sér eru þær oft

framleiddar í til dæmis Kína eða öðrum fjarlægum löndum sem ekki hafa jafn stranga löggjöf og við hér. Mikilvægt er að athuga hvort vara sé CE merkt sem þýðir að hún er framleidd í samræmi við evrópska staðla og uppfylli þær kröfur sem við gerum. Að velja umhverfisvottað er líka auðveld leið fyrir neytendur sem vilja velja betri kostinn fyrir heilsu og umhverfi. Neytendur þurfa hins vegar að vara sig sérstaklega á fölsuðum vörum þar sem þá er algjör óvissa fyrir því hvaða efni eru í vörunni. Þegar við ræðum um hvar efnin enda er mikilvægast að huga að sorpflokkun. Í minun huga er ljóst að það sem endar í urðun mun hafa í för með sér mengun en það sem er flokkað felur í sér verðmætastöðun.

Af hverju geta yfirvöld ekki fjarlægð allar vörur með hættulegum eignum af markaðnum?

Yfirvöld hafa eftirlit með merkningum vara sem fluttar eru inn og seldar í verslunum. Erfitt er að skoða innihaldsefni í hlutum því það kallar á dýrar rannsóknir. Þar höfum við þó tekið þátt í sam-evrópskum verkefnum eins og til dæmis greiningu innihaldsefna í flugeldum. Annars leggjum við áherslu á að fylgjast vel með niðurstöðum rannsókna frá nágrannalöndum okkar. En það eru ýmsar leiðir til að flytja vörur inn til landsins og jafnframt kaupa margir vörur erlendis frá, sumir jafnvel

beint í gegnum veraldarvefinn. Því tel ég mikilvægt að koma upplýsingum á framfæri til almennings, eins og til dæmis með www.graenn.is, svo að allir hafi næga vitneskju til að geta tekið upplýstar ákvarðanir um kaup á vörum. Þannig getur hver og einn verndað sig og sína fjölskyldu fyrir varasömum eignum. Jafnframt verður að hafa í huga að efni sem fullorðnir þola mjög vel geta verið varasöm fyrir börn. Þetta á til dæmis við hormónaraskandi efni.

4. Hvað er verið að gera til að bæta ástandið, bæði á Íslandi og á alþjóðavísu?

Efni berast með veðri og hafstraumum á milli heimsálfa og virða ekki landamæri. Efni sem eru þrávirkt og brotna ekki niður ná síðan að safnast fyrir í fæðukeðjum náttúrunnar. Því er mikilvægt að vinna að þessum málaflokki á alþjóðlegum vettvangi. Þar er markmiðið að tryggja að efni sem eru hættuleg séu ekki sett á markað eða tekin af markaði ef rannsóknir leiða í ljós að efni eru varasöm. Við höfum innleitt svokallaða REACH löggjöf sem nær til allrar Evrópu og miðar að því að láta framleiðendur efna sýna fram á að þau séu ekki hættuleg áður en þau eru sett á markað í stað þess, eins og verið hefur, að það sé á ábyrgð stjórnvalda að sýna fram á að efni séu hættuleg. Ábyrgðin á að sjálfsöguðu að vera hjá þeim sem framleiðir efnið.

Notum hugmyndaflugið við innpökkunina!

Hefðbundinn jóla- og gjafapappír er ekki endurvinnanlegur vegna efnainnihalds í litum og annarrar sérmeðhöndlunar við framleiðslu. Ef marka má tölur frá nágrannalöndum okkar fara fleiri tonn af jólapappír í ruslið um jólahátíðarnar sem leiðir til mengunar og mikils álags á umhverfið.

Ýmsir valkostir eru í stöðunni sem geta dregið úr mengun þegar pakka á inn jólagjöfum:

- Veljið pappír sem hægt er að endurvinna, t.d. pappír sem er merktur þannig eða einfaldan maskinupappír.
- Búið til gjafaþokjur úr endurvinnanlegum pappír, t.d. skókassa, sem hægt er að skreyta á persónulegan hátt
- Dagblöð, tímarit eða plaköt geta komið vel út sem gjafapappír og útkoman getur orðið mjög frumlegur jólapakkur.
- Útbúið gjafapoka úr efnisafgöngum sem síðan er hægt að nota áfram til annarra hluta þegar búið er að taka utan af pakkanum.
- Endurnýtið gjafapappír sem er heill og endurnýtanlegur
- Stilltu notkun gjafaborða í hóf. Hægt er að nota garn í staðinn eða skreyta pakkann á annan máta. Notaðu hugmyndaflugið! Hægt er að flétta garn úr ýmsum litum.
- Það er góð hugmynd er að setja tvær gjafir saman í eina með því að nota sjálfa gjöfina í innpökkunina, t.d. tauinnkaupapoka, trefla, sjól og dúka. Margar frábærar innpökkunaraðferðir er hægt að nálgast á veraldarvefnum, eins og t.d. á www.recyclenow.com og www.furoshiki.com. Þar eru tillögur að flottum lausnum sem eru skemmtileg tilbreyting frá hefðbundnum jólapökkum.

Það er ekkert kjánalegt eða asnalegt að nota síðan taudúkinn bara aftur til innpökkunar fyrir næsta gjafapakka; bara smart hugsun og gaman að fylgjast með ferðalagi dúksins næstu jólin.

Útgefandi: Umhverfisstofnun | Heimilisfang: Suðurlandsbraut 24 |
Ritstjóri: Bergþóra Hlíðkvist Skúladóttir | Ábyrgðarmaður: Kristín Linda Árnadóttir |
Forsíðu- og opnumynd: Edda Hrönn Kristinsdóttir | Vefsíða: www.ust.is |
Sími: 591 2000

● HVAD LEYNIÐ UNDIR RÚMINU?

Nýlega var unnin rannsókn sem fólst í því að efnagreina ryk undir rúmi í tólf löndum um allan heim. Fjöldi skaðlegra efna fannst í rykinu eins og t.d. blý, kadmíum og þalót sem eru plast-mýkingarefni. Þau lönd sem tóku þátt í rannsókninni voru Svíþjóð, Belgía, Ítalía, Tékkland, Þýskaland, Ungverjaland, Filippseyjar, Kenía, Malasía, Suður-Afríka, Tansanía og Úganda og kom ekkert land betur út en annað.

Láttu skynsemina ráða

Decubal ecological eru lífrænt vottaðar og Svansmerktar húðvörur

- Body Cream rakagefandi líkamskrem
- Hand Cream mýkjandi handáburður
- Body Lotion létt húðmjólk
- Face Cream nærandi andlitskrem

Decubal Ecological húðvörurnar henta sérlega vel þurri og viðkvæmri húð og fást í apótekum

DECUBAL
ECOLOGICAL

Án:

- parabena
- ilmefna
- litarefna

ÖFLUG VIRKNI
án kemískra efna

**NÁTTÚRULEGAR
ILMOLIUR**
ferskur ilmur

Allt sem þú þarft er smá **ATTITUDE**[®]
umhverfisvæn og húðvæn hreinsiefni sem **virka**

HÚÐVÆNT
án ertandi ilm- og litarefna

UMHVERFISVÆNT
framleitt samkvæmt
ströngustu umhverfisstöðlum

CO2NEUTRAL

EcoLogo

blettahreinsir

baðherbergishreinsir

yfirborðshreinsir

glerhreinsir

sturtuhreinsir

uppvottalögur

uppvottaefni

mýkingarefni

þvottaefni og mýkingarefni

þvottaefni

Græn jólagjafahugmynd!

Gefðu heimatilbúna gjöf! Hvar liggja hæfileikarnir? | Þrjónaskap, sultugerð eða listum?

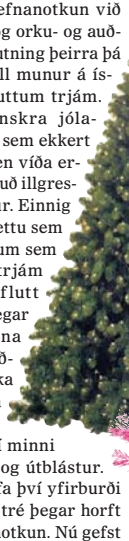
Hvaða jólatré er „grænast“?

EKTA TRÉ?

Þegar skoðuð er efnanatkun við ræktun jólatrjáa og orku- og auðlindanatkun við flutning þeirra þá kemur í ljós mikill munur á íslenskum og innfluttum trjám. Við ræktun íslenskra jólatrjáa er notað lítið sem ekkert af varnarefnum, en víða erlendis eru bæði notuð illgresis- og skordýræitir. Einnig ber að nefna þá hættu sem stafar af sjúkdómum sem geta borist með trjám þegar þau eru flutt hingað til lands. Þegar orkunotkun vegna flutninga er skoðuð þá hefur íslenska tréð augljóslega forskot; því styttri flutningsleið – því minni eldsneytisnotkun og útblástur. Íslensk jólatré hafa því yfirburði fram yfir innflutt tré þegar horft er á efna- og orkunotkun. Nú gefst fjölskyldum kostur á að fara út í skóg og höggva sér jólatré sem er bæði góð og skemmtileg samvera.

PLASTTRÉ?

Við framleiðslu á plastjólratrjám er notað mun meira af orku og auðlindum en við ræktun ekta trjáa. Plastið er upphaflega framleitt úr olíu og auk þess er framleiðslan orkufræk og vegalengdin löng frá framleiðslu til markaðar, þar sem langflest plastjólratré eru framleidd í Asíu. Mikíð af úrgangi myndast síðan þegar þessum trjám er hent, ef þau eru ekki flokkuð og endurunnin. Ef plasttré er notað í mörg ár má segja að neikvæðu umhverfisáhrifin þynnist út. Hins vegar þarf að nota plastjólratré í 20 ár svo það verði að betri kosti en ekta tré.

● ÞÚ ÁTT RÉTT Á AÐ FÁ UPPLÝSINGAR UM HÆTTULEG INNIHALDSEFNI

Samkvæmt nýjum evrópskum reglum varðandi efni sem kallast REACH þá hefur neytandinn rétt á að fá upplýsingar um hvort viðkomandi vara inniheldi varasöm efni sem eru á svokölluðum kandidatalista Efnastofnunar Evrópu. Varan getur verið alls kyns, t.d. ípróttaskór, húsgögn eða leikföng. Hægt er að spyrja í búðum og hjá framleiðanda og skal svarið afhent án endurgjalds innan 45 daga. Þetta á að gefa neytandanum betra tækifæri til að taka upplýsta ákvörðun um sín innkaup og setur aukna ábyrgð á seljandann að vita hvað hann er með í höndunum. Á kandidatalistanum eru nú 53 efni sem geta verið krabbameinsvaldandi, valdið stökkbreytingum, raskað frjósemi auk þess að brotna ekki niður í náttúrunni en safnast í staðinn fyrir og valda þannig skaða.

Grænt og vænt – kíktu á www.graenn.is

www.graenn.is er ný fræðslusíða Umhverfisstofnunar um grænan lífsstíl. Þar má meðal annars finna upplýsingar um varasöm efni í neytendavörum og hvernig hægt er að sniðganga þau, ásamt umfjöllun um öryggismál, samgöngur, garðinn o.fl. Einnig er lögð áhersla á endurvinnslu en með því að flokka sorpið á réttan hátt leggur þú þitt af mörkum til að koma í veg fyrir að hættuleg efni endi í umhverfinu og hafi þannig áhrif á þig síðar. Bergþóra Hlíðkvist Skúladóttir er ritstjóri www.graenn.is.

Hvert er markmiðið með nýju síðunni?

Fyrst og fremst að bjóða almenningi upp á að fræðast um hvað hægt er að gera, skref fyrir skref til að tileinka sér umhverfissvænni lífsstíl. Við leggjum áherslu á að gefa góð ráð sem auðvelt er að fara eftir í amstri nútímans. Við vonum að fólk taki vel í þessi ráð og að samfélagið þokist í rétta átt, t.d. með aukinni eftirspurn með umhverfisstofnunum vörum og þjónustu en slíkt hefði í för með sér minni mengun og þar með betri lífsgæði fyrir okkur öll. Við viljum jú öll búa í heilsumsamlegu umhverfi.

Er þörf fyrir svona vef?
Já, það finnst okkur alveg tvímælalaust. Til dæmis hefur umræða um efni í neytendavörum aukist gríðarlega

Bergþóra Hlíðkvist Skúladóttir er ritstjóri www.graenn.is sem er ný fræðslusíða Umhverfisstofnunar.

FRÉTTAHLAÐIÐ/ANTON

í nágrannalöndum okkar og fylgjum við í fótspor þeirra með www.graenn.is. Fylgifiskur þess nægtsamfélags sem við búum í er að í kringum okkur er allt fullt af vafasömum efnum eins og til dæmis í snyrtivörum, raftækjum, málningu, húsgögnum og fötum. Reglulega berast síðan fréttir af skaðlegum áhrifum þessara efna eins og að geta valdið krabbameini eða raskað hormónajafnvægi líkamans. Málið er flókið því að þó svo eitt varasamt efni hafi lítil áhrif á heilsu og umhverfi þá er lítið vitað um samanlögð áhrif efna í kringum okkur, svokölluð kokteiláhrif. Ef ekki er hugað að flokkun og endurvinnslu þá enda þessi skaðlegu efni úti í náttúrunni þegar við hættum að nota vöruna og geta þannig haft áhrif á okkur síðar.

Þetta hljómar ekki vel. Á maður þá að sleppa jólagjöfunum í ár fyrst allt er svona hættulegt?
Nei, það er nú ekki boðskapur

síðunnar. Hins vegar vonum við að www.graenn.is auðveldi almenningi að velja það sem er betra fyrir heilsuna og umhverfið. Við getum tekið sem dæmi leikföng, sem því miður geta innihaldið skaðleg efni. Þar er hægt að hafa sem viðmið að kaupa ekki leikföng með sterka lykt því ilmefnin geta valdið ofnæmi, velja eingöngu CE-merkt sem þýðir að framleiðandinn uppfyllir grunnkröfur Evrópu og að sniðganga óvönduð leikföng eða eftirlíkingar sem oftast eru framleidd í risaverksmiðjum í Asíu undir litlu eftirliti. En það má líka benda á að hægt er að gleðja ástvini með ýmsu öðru en hlutum sem oftast enda í ruslinu og valda mengun. Hægt er að gefa einhverja upplifun eins og t.d. leikhúsmíða eða nudd eða jafnvel eitthvað sem gefandinn skipuleggur sjálfur. Í hraða nútímans er oft mesta gleðin fólgin í því að gefa eitthvað skemmtilegt saman.

The screenshot shows the website interface for 'www.graenn.is'. At the top, there is a navigation bar with links for 'Hafa samband', 'Veftré', 'Starfsfólk', 'English', and 'Lettarorð'. Below this is a main navigation menu with 'Einstaklingar', 'Atvinnulíf', and 'Umhverfisstofnun'. The main content area features a large heading 'GRÆNN LÍFSSTÍLL' and a shopping cart icon. Below the heading, there are several informational cards:

- MEÐGANGA OG BÖRN:** Börn eru smáaxin og mun næmari fyrir efnum í umhverfinu en fullorðnir. NÁHAR
- GARÐURINN:** Mikihægt er að átta sig á því, að þegar úðað er með skordýræitum, þá dreypast öli skordýr sem einnig lendir á, hvort sem þau eru skaðleg eða gagnleg. NÁHAR
- HÁVADI:** Hávadi er talinn eitt af stærstu heilbrigðisvandamálum nútímans. NÁHAR
- HEIMILIÐ:** Hver er heilsu- og umhverfisáhrif húsgagna, hreinsivöru og rafmagnstækja? NÁHAR
- LÆRDU AÐ PEKJIA MERKINI:** Hættumetrisn á efnavörum, þrýtingarnir á plastbúðum, leifarvör um umhverfismerktumskögn og ný sundlaugamerki. NÁHAR
- SNYRTIVÖRUR:** Snyrtivörur eru ómissandi hluti af daglegu lífi okkar og flest okkar notum margar og mismunandi tegundir á dag. NÁHAR
- VARASÖM EFNÍ:** Hér er að finna fróðleik um 13 hættulegustu efnin í neytendavörum sem geta skaðað heilsu þína og umhverfi. NÁHAR

LEITADU AÐ SVANSMERKINU!

FJÖLBREYTT VÖRUÚRVAL

Sápur, snyrtivörur, handklæði, sængurföt, fatnaður, bleiur, dömbindi, þvotta- og hreinsiefni, örtrefjaglútar, eldhús- og salernis-pappír, ljósritunarpappír, tölvur, sjónvörp, prentarar, þvottavélar, málning, parket, húsgögn, bíla- og bátahreinsiefni, leikföng, hótél, prentun, ræstipjónusta, verðlanir, veitingastaðir & margt margt fleira

BETRA FYRIR UMHVERFIÐ OG HEILSUNA

 SVANURINN
ER Á FACEBOOK
OG Á SVANURINN.IS

UMHVERFISSTOFNUN
Umsjónaradili Svansins á Íslandi

Varasöm efni í vörum og hlutum

Allt í kringum okkur eru efni og því miður eru sum þeirra skaðleg heilsu okkar og umhverfi. Þessi varasömu efni koma til dæmis frá lönuból, samgöngum og sorpi sem ekki er meðhöndlað á réttan hátt, en geta einnig verið í vörum og hlutum sem við notum dags daglega. Mörg þessara efna eyðast ekki heldur safnast fyrir í umhverfinu og geta endað í matnum sem við borðum, vatninu sem við drekkum og loftinu sem við öndum að okkur. Þú getur lagt þitt af mörkum við að minnka magn skaðlegra efna í umhverfi þínu með því að velja vörur án efna sem hafa skaðleg áhrif á heilsu og umhverfi.

SNYRTIVÖRUR

Snyrtivörur eru ómissandi hluti af daglegu lífi okkar og flest notum við margar og mismunandi tegundir á degi hverjum. Yrðu státt valdið því ýmsar snyrtivörur innihalda efni sem geta haft skaðleg áhrif á heilsu okkar og umhverfi. Þessi varasömu efni eru til dæmis rovarnaræfni, límefni, lítarefni eða önnur efni sem geta valdið öndunum. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur.

Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur.

SNÚÐ OG PELAR

Pelur og harð hluti snúðans (ekki skjál túttan) geta verið úr pólýkarbonatplasti sem inniheldur skaðlega efnið Bisfenól A (BPA). BPA getur valdið ertingu og öfnæmi í húð og raskað hormónjafnvægi. Þetta er umdeilt efni og hafa Donir bannað sölu á pelum sem innihalda Bisfenól A. Það sama var gert hér á landi í ágúst 2011. Því er mikilvægt að skoða innihaldsýsinguna þegar pelur og snú er keypt.

LEIKFÖNG

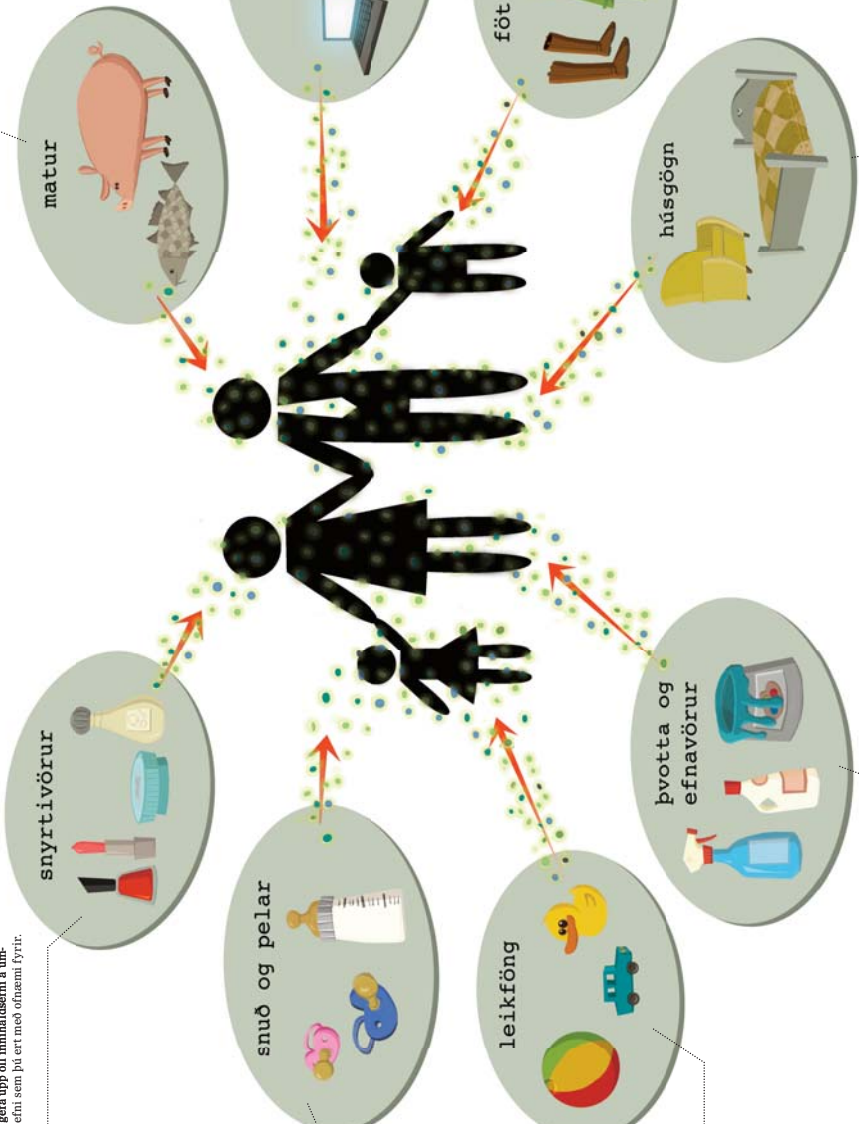
Þessir leikföng framleiðsla eru mjög strangar en þetta ferlið þú inniheldur sum leikföng efni sem geta verið skaðleg heild heilbrigðis umhverfi. Flest leikföng á heimsmarkaði dag eru framleidd í Asíu. Á þessum markaðum erfið mikil samþykpt og sumir framleiðendur fara ekki eftir settum reglum um efna-innhald. Því finnst reglulega leikföng á markaði sem innihalda of mikið af varasömu efnum eins og t.d. þungumálma og plastmýkingarefni sem kallast þaldr. Auk þess ber að varast leikföng sem búa til mikinn hávaða. Við val á leikföngum skal velja CE-merkt leikföng sem eru yfirfyrir framleiðandans um að leikfangið uppfylli grunnkröfur Evrópu um öryggi leikfanga.

ÞVOTTA- OG EFNAVÖRUR

Þú ert margvislegur þvotta- og efnavörur á heimilum eins og t.d. þvottamefni, breinsæfni, málning og lökk. Mörg þessara efna geta verið ertandi og jafnvel ástandi og hart skaðleg áhrif á heilsu. Því skaltu tekið ísaka vel varðveisluþingar á umbúðum, geyma efni þar sem börn ná ekki til og floska á réttan hátt þegar umbúðum og afgöngum er hent. Heimildir fara með fransíska svaini úr umhverfi. Með því að velja umhverfisvæðar vörur lágmarkar þú notkun þína á varasömu efnum og því mægtu sem best þrá þér út í umhverfið.

MATUR

Á Íslandi gjalda ströngar reglur um matvælaframleiðslu og matur má ekki innihalda efni sem eru skaðleg heilsu eða umhverfi, hvort sem hann er framleiddur hér eða innfluttur. Hins vegar inniheldur matur efni sem eru skaðleg heilsu eða umhverfi. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur.

RAFTÆKI

Á hverja heimili má finna ýmsa konar raftæki sem við teljum til sjálfsgötra þæginda eins og t.d. þvottavél, sjónvarp, tölvu og farsími. Raftæki innihalda ýms efni og eru sum þeirra skaðleg heilsu og umhverfi, eins og t.d. bromer-útdreifandi efni. Þau hafa fundist í rýki innanhúss og eru talin koma frá raftækjum. Efni geta líka losað út í umhverfið við framleiðslu rafræksins eða af raftækjum og ekki fargæð á réttan hátt. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur.

FÖT OG SKÓR

Þú ert oft ófær á af rýkjum fötum því við framleiðslu á fötum og skónum eru notað ýms efni sem sum sjálf eftir í vörum þessum. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur. Þú getur dregið límefti frá veggum og geymt þau í plastbekkur.

HÚSGÖGN

Húsgögn eins og stólar, borð og skápar eru jafnan framleidd úr tré, málm og/öllu plasti og geta innihaldið efni sem eru skaðleg fyrir umhverfi og heilsuna á ýmsan hátt. Þessi efni geta gefið upp lítlu magni frá húsgögnunum við notkun, en einnig við framleiðslu og forögn. Húsgögn geta líka innihaldið örnæmisvalandi efni. Latum lofta vel um þý húsgögn í nokkra daga eftir að þau eru tekið í notkun.

Græn jólagjafafahugmynd!

Geðu áskrift, bekkirú, sjónvarpsgjöfing - gefðu honum áskrift og göbi sjónvarpsrás og tönlístarunanninn fær áskrift að tónlistarvörðslun.

• MODURIN Ákveðin edni í styrkleikum, sáþum og gjarni aðlli geta þonið með bjóstamjólkinni. Þá er hún ríðandi tíföldbjóstamark og þessi tíföldbjóstamark er þátturinn sem gefur börnunum þessu styrk og fjölbreyttu næringu. Það er allt edni að aðrir áttu og áttu til minna óþægindis og áttu og áttu. Þetta er einn af þeim tíföldbjóstamarkum sem gefur börnunum þessu styrk og fjölbreyttu næringu. Það er allt edni að aðrir áttu og áttu til minna óþægindis og áttu og áttu.

heilbrigðisleg aftur, það eru jafntíttar, til nívabíu umhverfisáhrif af framleiðtu þeirra.

• BÖRN OG EFINI Börn eru mun vökvæmari fyrir skálegum efnum í umhverfinu heldur en fullorðnir. Þau eru lítil, með vökvæma húð og óhámarksáttir er ekki fullþroskað. Börn þola minna magn af skálegum efnum en fullorðnir. Þau eru lítil, með vökvæma húð og óhámarksáttir er ekki fullþroskað. Börn þola minna magn af skálegum efnum en fullorðnir. Þau eru lítil, með vökvæma húð og óhámarksáttir er ekki fullþroskað. Börn þola minna magn af skálegum efnum en fullorðnir.

• HVAD ER UMHRVERFISMERKI? Norræna umhverfismerkjó Svanninn og Eyrubólundin eru dæmi um greiðleg umhverfismerkjó. Þessi merkjó byggja á stórnægum umhverfis-, heilsu og gæðisáttum sem ná til alls líffæris vörurinnar frá framleiðslu til fögurnar. Óháðri afli hefur vortað að kröfur umhverfismerkisins séu uppfylltar og eru kröfurnar endurskoðaðar og hentar reglulega. Framleiðsla þessu framkvæmt að því að sækja um vottum og gefa einungis þessu uppfyllt kröfur og lengtu vottum. Því er umhverfisvottunin vaa og þróuð ávallt besti kosturinn fyrir umhverfið og heilsuna. Náhatri upplýsingar um umhverfismerkí er að finna á www.greinn.is.

„Slow food“ og „Fast food“

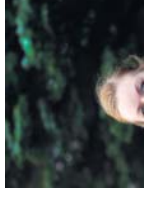
„Slow food“ er hugmyndiræmi sem er upprunnin á Ítalíu og komin fram fyrir 25 árum. Hún varð til með tillit til „fast food“ bryttinganna þegar McDonalds-um og bátstöðunni sem er einn af stærstu og bestu umhverfissvæðum. Hreyfingin leggur áherslu á gæði og næringu. Hún er byggð á heilbrigðislegum og fjölbreyttum matvæðum. Framleiðsla þessu framkvæmt að því að sækja um vottum og gefa einungis þessu uppfyllt kröfur og lengtu vottum. Því er umhverfisvottunin vaa og þróuð ávallt besti kosturinn fyrir umhverfið og heilsuna. Náhatri upplýsingar um umhverfismerkí er að finna á www.greinn.is.

Standa Svannisdóttir afhendir nýbókunum foreldrum frá Svanspökun. Í honum er bæklingur sem fjalla um umhverfismarkjó Svanninn og mikilvægi þess að velja umhverfisvanta fyrir ung börn.

5.000 börn um land allt fá Svanspökuna!

„Agætis byrjun“ er verkefni sem Umhverfisstofnun Svanninn og hveða foreldri til að nota umhverfismarkjó sem hjálpartækni við vörslu. Í daglegu lífi koma allt í stæringu yfir óþelbændi edni sem mörg og eru varaðin. Ekki ætti þó að líta sér fallast hendur því neyrndi hefur alltaf val og það er ekki síst mikilvægt að tryggja sér þessu viðvaldi og vorur fyrir ungbörn og umhverfisvottaður vorur fram yfir þessu. Þetta er einn af þeim tíföldbjóstamarkum sem gefur börnunum þessu styrk og fjölbreyttu næringu. Það er allt edni að aðrir áttu og áttu til minna óþægindis og áttu og áttu.

Elva Rákel Jónsdóttir segir um náttúruvernið. „Af því hvaða virni og velti“, segir Elva Rákel Jónsdóttir sem náttúruvernið.

Bósa Svannisdóttir gefur fyrir úr bók sem heitir Fæðingardagabókinni. Í henni fá foreldrar ráðgjöfnir og reynslisögur um allt milli hímis og jarðar sem tengja því að eignast barn.

Þú þarft ekki að kollvarpa lífinu þó þú veljir það besta fyrir barnið

Ríthöfundurinn bósa Svannisdóttir á tvo ung börn, eins árs og þriggja ára. Á fyrri gáf hún út bók sem heitir Fæðingardagabókinni en í henni fá foreldrar ráðgjöfnir og reynslisögur um allt milli hímis og jarðar sem tengja því að eignast barn. Í bókunni eru myndir af börnunum sínum og myndir af börnunum sínum. Þetta er einn af þeim tíföldbjóstamarkum sem gefur börnunum þessu styrk og fjölbreyttu næringu. Það er allt edni að aðrir áttu og áttu til minna óþægindis og áttu og áttu.

Börn og foreldrar sem taka þátt í umhverfisvottun.

Þetta er einn af þeim tíföldbjóstamarkum sem gefur börnunum þessu styrk og fjölbreyttu næringu. Það er allt edni að aðrir áttu og áttu til minna óþægindis og áttu og áttu.

Úrval af Svansmerktum vörum og þjónustu aldrei meira

Norræna umhverfismerkið Svanurinn var stofnað árið 1989 og hefur náð gífurlegum árangri. Alls er búið að veita yfir 2.000 Svansleyfi fyrir 6.000 vörur, sem þýðir að úrvalið af umhverfisvænni vörum er orðið mjög gott. Íslenskar verslanir bjóða sífellt breiðara úrval af Svansmerktum vörum, enda fer eftirspurnin vaxandi. En hvað gerir Svansmerktu vöru betri fyrir umhverfið og heilsuna? Anne Maria Sparf frá Umhverfisstofnun stendur fyrir svörum.

VIÐ GETUM HAFT ÁHRIF

Það getur verið vandasamt að finna upplýsingar um hvernig vörur eru framleiddar og hvort þær innihaldi vafasöm efni. En hvernig getur hinn almenni neytandi lagt sitt af mörkum í um-

hverfismálum og valið skaðlausar vörur? „Ein leið er að velja umhverfisvottað. Með því að velja Svansmerktar vörur og þjónustu lág-

STRANGAR KRÖFUR

Svanurinn hefur þróað kröfur fyrir meira en 60 mismunandi vöru- og þjónustuflokk, allt frá hreinsiefnum og hjólbörðum til hótela og prentsmíðja. Kröfurnar ná ávallt yfir allan lífsferil vörunnar, allt frá hráefnum yfir í framleiðsluferlið, notkun og úrgang. Til að mynda þarf viður í Svansmerktum vörum að vera úr sjálfbærri ræktun, lágmarka þarf orkunotkun við framleiðslu, notk-

Úrvalið af Svansmerktum vörum er mjög fjölbreytt.

un hættulegra efna er takmörkuð og tryggja þarf rétta meðhöndlun úrgangs. „Svansmerktar vörur og þjónusta hafa farið í gegnum óháð vottunarferli sem tryggir að þær uppfylla ströngustu mögulegu umhverfis- og heilsukröfur. Einingis þær bestu geta fengið vottun,“ lofar Anne.

AF HVERJU ER SVANSMERKTA TÖLVAN BETRI?

Oft heyrir spurt af hverju umhverfismerktu varan sé betri en önnur. Getur vara, svo sem tölva eða dekk, verið umhverfisvæn? „Í sjálftu sér er ekkert sem við framleiðum beinlínis umhverfisvænt, en umhverfismerktar vörur hafa minnstu mögulegu áhrifin á umhverfið. Svansmerktar tölur nota minni orku, eru endurvinnanlegar og án hættulegra eldvarnarefna. Svansmerkt dekk eru endingargóð, hljóðlaus og menga minna. Strangar kröfur Svansins tryggja að varan er ávallt besti mögu-

legi kosturinn fyrir umhverfið og heilsuna.“

ER UMHVERFISMERKTA VARAN DÝRARI?

Margir halda að umhverfismerktar vörur séu dýrari en aðrar samþæfilegar vörur, er það rétt? „Nei, Svansmerktar vörur eiga ekki að

ÍSLENDINGAR VELJA SVANSMERKT

Yfir 70% Íslendinga þekkja Svansmerkið skv. könnun frá árinu 2010. Um 40% velja Svansmerkt stundum eða alltaf. „Þetta eru sterk skilaboð til verslana. Ekkert annað merki nær þessum árangri,“ bendir Anne á. „Könnunin staðfestir einnig að margir treysta því ekki

„Svansmerktu varan er öruggt val fyrir umhverfið og heilsuna. Með því að velja Svansmerkt geta allir haft áhrif.“

vera dýrari, þvert á móti. Könnun sem Neytendasamtökin gerðu árið 2010 sýndi fram á að Svansmerktar vörur voru í flestum tilfellum ekki dýrari, og yfirleitt fær maður meira fyrir peninginn þegar maður kaupir Svansmerkt. Þvottaefnið dugur í fleiri þvotta, pappírinn þurrkar betur eða tölvan endist lengur. Svanurinn gerir nefnilega einnig gæðakröfur á vörur,“ staðfestir Anne.

að almennar vörur sem seldar eru í verslunum séu lausar við hættuleg efni. Nær 80% treysta því hins vegar að Svansmerkt vara sé gott val fyrir umhverfið og um 50% tengja merkið við strangar kröfur.“

VARIST GRÆNPVOTT – EKKI ER ALLT GRÆNT SEM SÝNIST

„Það er ljóst að almenningur leitast í auknum mæli við að kaupa

umhverfisvænt, ekki síst vegna eigin heilsu,“ segir Anne. „Margir framleiðendur notfæra sér þessa eftirspurn og auglýsa sig sem græna eða umhverfisvæna, þótt ekkert standi á bak við það. Þess vegna hvet ég fólk til að forðast vörur sem lokka neytendur með fullyrðingum á borð við eco-friendly, green eða chemical free. Öruggasti kosturinn er ávallt að velja vörur sem eru merktar með traustum umhverfismerki, svo sem Svaninum eða Evrópuþrólinu.“

FJÖLBREYTT ÚRVAL Í VERSLUNUM

Úrval Svansmerktra vara hefur stórvækist á Íslandi á undanförunum árum. Margir kvarta þó enn yfir því að það sé erfitt að finna Svansmerktar vörur í verslunum. „Flestar íslenskar dagvöruverslanir hafa bætt úrvalið af Svansmerktum vörum með aukinni eftirspurn. Yfirleitt er hægt að finna allt það helsta sem mann vantar í hillunum, svo sem þvottaefni og uppþvottatöflur, eldhúsrúllur og salernispappír, sápur og sjámpó, snyrtivörur svo sem svitalyktareyði, bleiur, dömubindi, blautklúta og jafnvel servíettur. Við hvetjum verslanir til þess að merkja vörurnar betur í hillunum til að auðvelda fólk að finna vörurnar.“

Nýlega hafa apótekin einnig stórbætt úrval Svansmerktra vara. „Það er ánægjulegt að sjá hversu gott úrvalið er orðið. Fyrir nokkrum árum var erfitt að finna umhverfismerktar snyrtivörur án ofnæmisvaldandi efna, nú er hægt að velja á milli margra vörumerkja,“ lýsir Anne.

Sumar verslanir leggja meiri áherslu á Svansmerktar vörur en aðrar. „Ég hef heyrt um fólk sem velur verslun eftir því hversu gott úrval umhverfismerktra vara er. Þetta verður eflaust þróunin á næstu árum þegar Íslendingar verða meðvitáðri um vafasöm efni í neytendavörum,“ bætir hún við. „Veldu vel og veldu Svansmerkt næst þegar þú verslar.“

Ert þú tilbúinn fyrir 2012?

Dagatalakubbarinn vinsælu hafa verið framleiddir hjá Gudjónó í rúman áratug. Hefðin er sterk og útlit kubbsins hefur haldist eins frá því að elstu menn muna. Hægt er að velja milli átta spjalda sem öll skarta landslagsljósmyndum. Einnig bjóðum við upp á mánaðartöl og borðalmanök.

Við elskum umhverfið - allan ársins hring

Svansmerkt síðan árið 2000

Stærð: 50x70 sm
Hönnun: Reykjavík Letterpress

Ferð þú nokkuð í jólaköttinn?

Okkur finnst við hæfi að bjóða upp á umhverfisvænni jólapappír. Pappírinn er prentaður báðumegin. Á annari hliðinni skoppar jólakötturinn um örkinu og vitnað er í visur Jóhannesar úr Kötlum um Jólaköttinn. Hin hliðin skartar litríku teikningum af fatnaði og minnir á að sá fer í jólaköttinn sem ekki fær nýja filik!

pverholti 13 • 105 Reykjavík • sími 511 1234 • gudjono@gudjono.is • www.gudjono.is

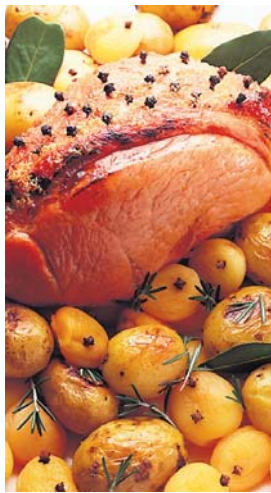

● HVAD ER PARABEN?

Paraben eru flokkur efna sem eru m.a. notuð sem rotvarnar-efni í snyrti- og hreinsivörum fyrir bæði börn og fullorðna. Rotvarnarefni viðhalda gæðum vörunnar til lengri tíma. Rannsóknir á dýrum hafa sýnt að paraben raska hormónastarfsemi og að áhrifin aukast með stærð sameindarinnar. Svansmerktar snyrtivörur innihalda ekki paraben.

● HUGMYNDRIR AÐ SVANSMERKTUM JÓLAGJÖFUM

- Dekraðu við ástina þína með heilnæmum Svansmerktum snyrti- og húðvörum
- Hannaðu þína eigin myndabók, dagatal, spil eða veggspjald fyrir ömmu og afa hjá Svansmerktum prentsmiðju
- Gleddu vinkonuna með gjafakorti á Svansmerkt kaffihús
- Kaupu Svansmerktan fatnað eða ritfangasett fyrir barnabörnin
- Gefðu frækunni Svansmerkt handklæði eða sængurver
- Verðlaunaðu fjölskylduna með helgarferð á Svansmerkt hótél úti á landi

Um þessi jól skulum við hugsa okkur vel um við matarinnkaupin og kaupa bara það sem við ætlum að nota.

Notum matvælin okkar betur um jólin

Við vitum öll að matvörur spretta ekki tilbúnar fram í hiltum verslana en að öllu jöfnu tellum við framleiðslu á matvörum lítið fyrir okkur. Fæstir vita til dæmis að um 24.000 lítra af vatni þarf til að framleiða 1 kg af súkkulaði (www.brugmerespild-mindre.dk). Áætla má að í ruslatunnu á meðalheimili séu í það minnsta 20% úrgangsins matvæli. Það má líklega álykta sem svo að almenn vanþekking okkar á framleiðsluáferðum matvæla sé ein af ástæðum þess að við hendum svo gifurlega miklu af matvælum árlega.

Um þessi jól skulum við hugsa okkur vel um þegar kemur að matarinnkaupum og reyna að kaupa bara það sem við ætlum að nota. Gleymum ekki afgangum í ísskápnnum heldur gerum ráð fyrir þeim og skipuleggjum matseðil vikunnar með þá í huga eða frystum þá og tökum fram seinna. Einhverju þarf samt allt af að fleygja og þá er upplagt að kynna sér heimajarðgerð á vef Umhverfisstofnunar um grænan lífsstíl (www.grænn.is). Höldum grænni jól í eldhúsinu.

Verndar viðkvæma húð

Einstaklingum sem hafa ofnæmi fyrir ilmeftum fjölga nú stöðugt. Neutral vill ekki eiga þátt í því. Þeir sem einu sinni fá ofnæmi fyrir ilmeftum losna nefnilega aldrei við það. Þess vegna inniheldur Neutral engin ilmefti eða önnur ónauðsynleg aukaefti. Flýttu þér á ilmeftalaus svæði.

Græn jólagjafa-hugmynd!

Gefðu bágstöddum. Öll þekkjum við fólk sem allt á og ekkert vantar. Gefðu til góðs málefnis í þeirra nafni og sendu þeim kort sem útskýrir hvernig gjöfin mun nýtast til góðs.

Neutral vörur eru víðtæknar af ónuku atværi- og ofnæmissamökunum.

Neutral®
verndar viðkvæma húð

Tobba Marinós

1. Ekki nægilega en ég hendi ekki gleri, plasti, áldósum eða pappír og stefni á að flokka enn frekar á næstu árum enda er það staðreynd að flokkun verður sett í lög fljótlega. Við erum ákaflega sein í þessum efnum en ég vandist því að flokka þegar ég bjó í Bretlandi og fannst það lítið mál.
2. Já. Ég kann því miður ekki nóg á þessa hluti en er að lesa mér til og forðast því til dæmis msg og paraben. Ég reyni að versla sem náttúrulegast.
3. Já en mér finnst umhverfisstofnunin oft ekki vera nægilega sjáanleg á vörnunni.
4. Því miður er ég enn að kaupa plastpoka. Skal bæta mig í því!

Gillz

1. Nei ég er með allt lóðrétt niðrum mig. Ég hendi öllu í einn poka. Nema dósir, ég geymi þær og gef síðan krökkunum sem koma reglulega að safna dósum!
2. Ég velti því fyrir mér já. Charles Poliquin, sem er einn af mínum uppáhalds styrktarþjálfurum, skrifaði grein um efnið BPA sem er í plasti. Þar sagði hann að efnið geti líkt eftir hormóninu estrógen og þar sem ég er vöðvasmiður þá er estrógen ekki það hormón sem ég hef mikinn áhuga á! Ég er nógu kvenlegur fyrir og þarf ekki meira af því!
3. Nei ég hef aldrei þælt í því!
4. Ég kaupir plastpoka í búðum. Ég hef aldrei keypt fjölnota poka. Ég er með allt niðrum mig.

Svandís Svavarsdóttir

1. Já – ég flokka sorp.
2. Já – það gerir ég.
3. Kaupi alltaf Svansmerkt þegar ég kem því við. Svannurinn er örugg leiðsögn fyrir neytendur sem vilja vera ábyrgir gagnvart umhverfinu.
4. Sitt á hvað, en á nokkra mjög góða fjölnota poka sem eru líka mikið notaðir. Fer eftir því hversu vel dagurinn er skipulagður og innkaupin þar með.

Katrín Júlíusdóttir

1. Já ég flokka heimilissorp í fernt og allt stærra sorp fer ég með í Sorpu.
2. Já ég reyni alltaf að kaupa sem hreinastan mat. Ég kaupir sjaldan unna matvöru.
3. Mínar áherslur þegar kemur að innkaupum eru hollusta, íslensk framleiðsla og lífrænt þegar það er hægt.
4. Ég kaupir yfirleitt plastpoka.

Bragi Valdimar Skúlason

1. Ég flokka sorp í: mögulega ekki sorp, hugsanlega sorp, sorp, pottþétt sorp og frekar óþægilega lyktandi dót sem sennilega er sorp.
2. Stundum velti ég því fyrir mér hvort t.d. sjampóbrúsin minn sé vitsmunavera, og gæti þar af leiðandi innihaldið úraníum eða jafnvel andefni.
3. Örugglega, en ég fer ekki í svansgreinaralit á vörum sem ég þarf að umfangast daglega.
4. Ég kaupir alla þá poka sem að mér eru réttir. Stundum jafnvel einn poka fyrir hverja vöru, til að henni líði eins og hún sé sérstök.

Jón Gnarr

1. Já, ég flokka bæði lífrænan úrgang og pappír frá öðru sorpi. Við erum með moltukassa fyrir lífrænan úrgang úti í garði og bláa tunnu frá Reykjavíkurborg fyrir pappír og pappa.
2. Ég velti því mikið fyrir mér hvort vörur geti innihaldið varasöm efni og reyni að sneiða hjá slíkum vörum ef þess er kostur.
3. Já, ég reyni að kaupa umhverfisstofnaðar vörur eins og hægt er.
4. Ég verð að viðurkenna að ég kaupir plastpoka í búðum.

Samviskusurningar!

Sex þjóðþekktir einstaklingar svara nokkrum spurningum

1. Flokkar þú sorp?
2. Veltir þú því fyrir þér hvort neytendavörur geti innihaldið varasöm efni?
3. Kaupir þú umhverfisstofnaðar / Svansmerktar vörur?
4. Kaupir þú plastpoka í búðum eða notar þú fjölnota poka?

15%
afsláttur í
nóvember

JÓLASTELPUARNAR
OKKAR
- Jólin hjá systrunum í Blönduhlíð -

NÝR
ENDURBÆTTUR
VEFUR

SPIL,
DAGATÖL,
KORT OG
MYNDABÆKUR

Hannaðu persónulega myndabók
fyrir þessi jól á **oddi.is**

Standast flugeldarnir kröfur um efnainnihald?

Íslendingar eru frægir fyrir að skjóta upp ósköpunum öllum af flugeldum á nýársnótt. Áhrifin á andrúmsloftið eru öllum ljós en þau eru skammvinn og oftast nær er loftið orðið hreint á nýársdag. Það er hins vegar ekki allt sem sýnist. Í flugeldum geta verið efni sem berast út í umhverfið, safnast þar upp og geta jafnvel haft alvarleg áhrif á heilbrigði dýra efst í fæðukeðju. Fólk ætti þó ekki að láta áhyggjur af umhverfinu eyðileggja fyrir sér áramótin en þó er um að gera að spyrja seljendur hvort flugeldarnir standist kröfur um efnainnihald.

Drávirka efnið HCB (hexaklórbenzen) er að finna í sumum flugeldum, en það er notað til þess að magna upp litina við sprengingu. Notkun þess er með öllu bönnuð hvort sem er í flugeldum eða í öðrum tilgangi. Það greindist í andrúmsloftinu í Reykjavík um síðustu áramót í margfalt hærra styrk en eðlilegt þykir. Auk þess hefur það mælst í meira magni í umhverfinu hér við land en hægt er að útskýra með mengun frá fjarlægum uppsprettum.

Umhverfisstofnun tekur nú þátt í samevrópsku verkefni sem miðar að því að fyrirbyggja þessa notkun í framtíðinni þannig að hægt verði að njóta ljósadýrðarinnar á nýársnótt án þess að hafa of miklar áhyggjur af mengun af völdum skaðlegra efna.

Úrgangur er ekkert annað en hráefni sem við þurfum ekki lengur á að halda og mætti því kalla afgangsráefni.

Úrgangur eða afgangsráefni?

Hvað verður um flokkaðan úrgang?

Um leið og við ákveðum að henda einhverri vöru erum við búin að segja að hún sé okkur einiskis virði. En ef til vill gleymum við þá að hún gæti haft virði í augum annarra, því hún missir ekki eiginleika sína við það eitt að vera hent í ruslið. Úrgangur er ekkert annað en hráefni sem við þurfum ekki lengur á að halda og mætti því kalla afgangsráefni. Þegar maður flokkar og skilar til endurvinnslu er maður að tryggja að afgangsráefni færi að lifa áfram og nýstast til annarra hluta. Kannanir sýna að um 30% af almennum heimilisúrgangi eru blandaður pappír en það er einmitt sá flokkur sem hvað einfaldast er fyrir almenning að skila til endurvinnslu og því ætti enginn pappír að rata óflokkaður í ruslunna hjá okkur. Einnig eru umbúðir hvers konar fyrirferðarmiklar í ruslunna okkar. Við endurvinnslu verða dagblöðin að eldhúspappír, pakkur utan af morgunkorni og mjólkurfurnur verða að nýjum, sams konar pappambúðum, úr plastambúðum má búa til póliester ull sem nýstist í fataiðnaði og úr málm-dósnum má búa til nýjar málmfurðir (www.sorpa.is). Þegar allt er skoðað þá er afskaplega fátt sem ekki er hægt að endurvinnna eða endurnýta með einhverjum hætti.

KVEÐUM NIÐUR DRAUGINN

Kominn er tími til að biðla til æðri máttarvalda um aðstoð við að kveða endanlega niður það-ferallt-i-sómu-holuna drauginn, þann lifseiga þúka. Stundum hafa komist á kreið sögur um að það sé ekki til neins að flokka úrgang því hann endi hvort sem er allur í sömu holunni. Það er þó engan veginn rétt að halda slíku fram. Í dag er alþjóðlegur markaður fyrir endurvinnsluúrgang sem íslensk fyrirtæki og sveitarfélög hafa aðgang að. Auk þess er bannað að urða suma úrgangsflokka og mikil pressa á að draga úr urðum lifrans

Á jólinum fellur til heilmikill úrgangur.

úrgangs og auka endurvinnslu og endurnýtingu umbúðaúrgangs. Um það bil 46% af öllum úrgangi sem fellur til frá hvers konar starfsemi eða heimilum á landinu fara nú til endurvinnslu og um 21% til annarrar endurnýtingar. Þessi hlutföll hækka stöðugt á kostnað urðunar. Það er því heilmargt sem verði er að endurvinnna og endurnýta en það er ennþá hægt að gera betur. Forsenda fyrir endurvinnslu og endurnýtingu er að flokkun úrgangsins sé sem best á þeim stað sem hann verður til. Sem neytendur getum við því átt stóran þátt í að tryggja að afgangsráefni fái að lifa áfram og nýstast til annarra hluta. En fyrir þá sem ennþá efast þá gæti gefist best að benda á að flokkaður úrgangur er hráefni sem úrgangsfyrirtækin geta selt á endurvinnslumarkaði. Að urða hefur hins vegar eingöngu kostnað í för með sér. Af hverju ættu úrgangsfyrirtæki þá að urða það sem þeim er afhent sem flokkað og söluvænlegt hráefni? Látum drauginn ekki rugla okkur í ríminu heldur leggjum okkur af mörkum og flokkum um jólin. Til að fá upplýsingar um flokkunarmöguleika í þinni heimabyggð er einfaldast að hafa samband við skrifstofu sveitarfélagsins.

KAUPIR ÞÚ ÚRGANG?

Það ætti að vera sjálfsgagt mál að flokka úrgang á hverju heimili eða fyrirtæki. Allra best er þó að reyna að draga úr myndun úr-

gang. Þá kann einhver að spyrja hvornig maður eigi að fara að því, flest okkar reka ekki framleiðslufyrirtæki og búa ekki til vöru. Það er vissulega rétt en við erum öll neytendur og ráðum sjálf hverslags vöru við kaupum og þar af leiðandi hversu mikinn úrgang við þurfum að burðast með út af heimilinu okkar aftur. Við getum dregið úr úrgangsmýndun með því að vera meðvítuð þegar við kaupum inn og velta því fyrir okkur hversu stór hluti vörunnar sem við ætlum að kaupa endar sem úrgangur. Afleiðingar stanslausrar framleiðslu á úrgangi eru alvarlegar eins og sjá má á sístækkandi plasteyjum sem fljóta um í Kyrrahafinu og víðar. Við höfum val um að notast við endurnotanlegar umbúðir, kaupa minni og færri umbúðir og að flokka til endurvinnslu - nýtum okkur það.

Þegar vara er framleidd fellur til mikið magn úrgangs, til að mynda er talað um að það þurfi 1,5 tonn af hráefnum til að framleiða eina fartölvu. Varan sjálf endar svo alltaf fyrir eða síðar sem úrgangur. Í öllum vörum er mikið magn af misvarasömum efnum sem eru ekki kyrr í vörunni heldur losna út í loft, vatn og jarðveg. Sum þessara efna setjast að í vefjum lífvera og geta valdið skaða til langframa. Þess vegna skulum við vera meðvítuð um að með vali okkar á vöru höfum við áhrif, því vöruval okkar í dag hefur áhrif á úrgangsmagn á morgun og lýðheilsu til langs tíma.

Græn jólagjafahugmynd!

Gefðu upplifun. Bjóddu í leikhúsi, á námskeið eða í ferð með útivistarfélagi.

Græna tunnan frítt!

Jólagjöfin okkar til þín og umhverfisins!

Í grænu tunnuna má setja endurvinnanleg hráefni. Sparaðu þér sporin og fæðu þér Græna tunnuna.

Græna tunnan frítt í 2 mánuði og 1.090 eftir það.

Engin skuldbinding!

Jólapappír

Plastumbúðir

Bylgjupappi

Málmhlutir

Pappír/timarit

Fernur og sléttur pappi

577-5757

www.gamur.is - gamur@gamur.is

VISSIR ÞÚ AÐ...

● Til þess að framleiða einn stuttermabol þarf að nota 1/2 -1 kg af kemískum efnum. Þvolum ný fót áður en við notum þau og veljum Svansvottaðan klæðnað.

● Svansmerktir hjólbarðar lágmarka eldsneytisnotkun og hljóðmengun við akstur.

● Svansmerktar snyrtivörur mega hvorki innihalda paraben né önnur hormónaraskandi efni.

● Svansmerktar tölvur eru sparneytnar, innihalda engin skaðleg eldvarnarefni og hafa langan líftíma því auðvelt er að skipta út íhlutum.

● Svansmerkt leikföng innihalda ekki þungmálma eða þalöt.

● Svansmerkt hús eru með skilvirka orkunotkun og notuð eru byggingarefni sem innihalda eins lítið af óæskilegum efnum og mögulegt er.

● Í dag eru fimm ræstingafyrirtæki á Íslandi með Svansmerkingu. Það skilar sér í heilnæmara starfsumhverfi, þar sem unnið er með umhverfisvottaðar hreinlætisvörur.

● Hægt er að fá Svansmerkt prentverk frá sex prentsmíðjum hér á landi. Svansmerkt prentun mengar minna, sparar og notar pappír úr sjálfbærri skógrækt.

● VILTU FÁ FJÖLPÓST- INN INN UM LÚGUNA?

Ef ekki þá er einfalt að segja nei takk með því að:

- fara inn á www.postur.is
- undir fyrirsögninni „Heimilisfang“ neðst á síðu er valinn hlekkurinn „Engan fjölpóst takk“
- Þar eru skráðar upplýsingar, nafn og heimilisfang þar sem ekki er óskað eftir fjölpósti
- Þegar skráningu er lokið berst límmiði á áður tilgreint heimilisfang sem eigandi setur upp til upplýsingar fyrir pósthúðarfólk.

● EFNASÚPA Í BARN-HERBERGINU? Vissir þú að þegar skoðuð er efnasamsetning innilofts þá er það barnaherbergið sem kemur verst út með mestu af skaðlegum efnum? Þetta er niðurstaða rannsóknar sem unnin var í Danmörku þar sem reiknaður var samanlagður styrkur ýmissa efna í innilofti. Efnin koma frá ýmsum vörum, hlutum, raftækjum og húsgöngum.

● FÆRD ÞÚ NÝJAN FARSÍMA Í JÓLAGJÖF? Ekki henda gamla símanum þínum í ruslið! Í farsímum og öðrum raftækjum eru býsnið öll af endurvinnanlegum hráefnum svo sem málmum en einnig spilliefni sem alls ekki mega fara í urðun. Í farsímum eru til að mynda mjög öflugar rafhlöður sem eru mun skaðlegri en venjulegar rafhlöður og brýnt er að komist inn í faglegt endurvinnsluferli. Hægt er að skila raftækjum á allar endurvinnslustöðvar og svo eru einnig til söfnunaraðilar sem senda notaða síma erlendis þar sem gert er við þá og þeir notaðir áfram.

SVANSVOTTADIR GÆÐINGAR

Vissir þú að Lenovo leggur áherslu á að lágmarka umhverfisáhrif, bæði við framleiðslu tölvanna og eins fyrir notendur þeirra.

Fjöldi Lenovo tölva hefur hlotið norræna umhverfismerkið Svaninn, sem tryggir að þær eru orkusparandi auk þess sem búið er að lágmarka notkun hættulegra efna, svo sem þungmálma og eldvarnarefna.

- Lenovo tölvur frá 99.900 kr.
- 3 ára ábyrgð
- Frí heimsending úr netverslun.is

lenovo
ThinkPad®

Nýherji hf. Borgartúni 37 Krínglunni Kaupangi, Akureyri Sími 569 7700 www.netverslun.is

NÝHERJI
BETRI LAUSNIR